

04 MAI 2005

Saksnr. 200404093

Arkivkode: 570

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119, Dep

0032 Oslo

Områdene helse, utdanning, sosial og familie

Deres ref.: 200404093

Vår ref.: 2005/1416 632.1
13489/2005 TLH

Vår dato: 02.05.2005

Kunnskapsløftet - invitasjon til høring - fag og timestfordeling fase I

Fylkesmannen i Østfold viser til brev 15.02.05 fra utdannings- og forskningsdepartementet. I brevet blir fylkesmannen bedt om å oppsummere uttalelser fra fylkeskommunen, kommuner, friskoler og statlige skoler i eget fylke. Frist for innsending av høringsuttalelser til departementet er i brevet satt til tirsdag 26. april 2005.

I brev 03.03.2005 til fylkesmennene gis fylkesmennene en frist til tirsdag 3. mai 2005 for oversendelse av innkomne uttalelser.

Pr.30. april har fylkesmannen i Østfold mottatt høringsuttalelser fra fylkeskommunen og 5 kommuner. I tillegg har vi fått oversendt uttalelse fra en virksomhetsleder i en kommune og et uttalelse av en lærer på vegne av lærerne i en kommune. De to sistnevnte er ikke omtalt i oppsummeringen her siden de ikke representerer skoleeier eller er oversendt som vedlegg til et følgebrev fra skoleeier.

Høringsinstansene bes om å nummerere sine uttalelser til departementets forslag i samsvar med nummereringen i høringsbrevet. Nedenstående oppsummering følger i sin helhet nummereringen i høringsbrevet.

1 FELLESEBESTEMMELSER FOR GRUNNSKOLE OG VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

1.1 Omdisponering av inntil 25 prosent av timetallet

Departementets forslag nr. 1

Skoleeier kan omdisponere inntil 25 prosent av timene som er fastsatt i det enkelte fag når det er grunn til å anta at dette vil kunne føre til bedre måloppnåelse i fagene samlet sett for den enkelte elev. Slik omdisponering av timer forutsetter at målene i læreplanene i fagene ikke blir fraveket, og krever samtykke fra den enkelte elev/lærling/foreldre. Omdisponeringer av timer som innebærer avvik fra målene i læreplanen, forutsetter at kriteriene og prosedyrene for spesialundervisning blir lagt til grunn.

Alle uttaler seg positivt til prinsippet om å kunne foreta en omdisponering av timer. En finner også omfanget på 25% som en rimelig størrelse. Ønsket om tilpasset opplæring er en gjennomgående begrunnelse. Flertallet synes at forslaget til departementet er for stramt og gir for lite rom til tilpasning. En kommune mener at omdisponeringen primært bør brukes innen fag eleven har størst mulighet for å lykkes og til å oppleve mestring og ikke som rene støttetiltak der eleven over tid kommer til kort.

Fylkeskommunen mener det bør foretas en ny vurdering av og en nærmere presisering av bruken av 25%-ordningen. De skriver:

” Forslaget synes å være en innskrenkning i forhold til hvordan 25% rammen kan brukes i forhold til det som fremgår av Stortingsmelding nr. 30 (2003-2004) og Stortingets behandling av denne. I meldingen, som Stortinget sluttet seg til, står det at ordningen skal gi mulighet for økt fleksibilitet i organiseringen og tilretteleggingen av opplæringen ut fra lokale forutsetninger og individuelle behov.

I og med at det i forslaget står at en omdisponering av timer krever samtykke fra elev/lærling/foreldre, trekker fylkesrådmannen den konklusjonen at UFD begrenser ordningen til bare å gjelde enkeltelevers behov for tilrettelegging. Da dette behovet ikke er kjent før eleven er tatt inn til opplæringen, med mindre eleven er vurdert i forhold til særskiltinntaket, utelukkes det at skolen i sin planlegging kan ta timer fra ett eller flere fag og sette de sammen til fagenheter

- tilpasset lokale forhold
- for å kunne styrke prosjekt til fordypning for grupper av elever
- for å kunne styrke opplæringen i enkelte fag, for eksempel i matematikk, for grupper av elever som ønsker å utvide sine kunnskaper utover videregående skoles nivå

Dette vil etter fylkesrådmannens mening begrense skoleeiers muligheter til å planlegge og tilby en mer fleksibel opplæring tilpasset lokale behov for kompetansebygging.

Uttalelser fra skolene tyder på at det ved skolene er ulike oppfatninger av ordningens muligheter og begrensninger.” (Sitat slutt)

1.2 Forslag til endringer av fagbetegnelser i grunnopplæringen

Departementets forslag nr. 2:

- a) Betegnelsen på faget ”natur- og miljøfag” i grunnskolen endres til ”naturfag”.
- b) Betegnelsen på faget ”samfunnslære” i videregående opplæring endres til ”samfunnsfag”.¹

4 av 5 uttaler at de støtter forslaget og peker på det positive i gjennomgående betegnelser. 1 kommune ønsker derimot ikke å fjerne ”miljø” som en del av fagbetegnelsen fordi en frykter at miljøaspektet vil reduseres over tid.

2 BESTEMMELSER FOR GRUNNSKOLEN

2.1 Om barnetrinnet

Departementets forslag nr. 3:

Departementet foreslår å utvide timetallet i engelsk, matematikk, naturfag og samfunnsfag, hver med 38 timer på 1. – 4. årstrinn (1 uketimer i gjennomsnitt), fra skoleåret 2005 - 2006.

Alle støtter forslaget fra departementet, men det pekes på en utvikling av læreplanene slik at den samlede kompetansen ikke svekkes. Flere peker på at styrkingen primært bør skje i 3. og 4. trinn. Det blir også pekt på behovet for en betydelig kompetanseheving i fagene naturfag og matematikk.

Departementets forslag nr. 4:

- a) Fra skoleåret 2006 – 2007 utgår timer til frie aktiviteter på småskoletrinnet. Timene brukes til å styrke fagene KRL og engelsk med henholdsvis 38 timer hver, kunst og håndverk med 28 timer og kroppsøving med 143 timer².
- b) Skolens og elevenes valg utgår.

¹ Se også høringsbrevet for læreplanene.

² Timetallet i KRL, engelsk og kunst og håndverk styrkes på barnetrinnet mot en tilsvarende reduksjon på ungdomstrinnet.

Alle (med unntak av 1 kommune som avstår fra kommentar,) reagerer til dels sterkt på pkt b). Følgende kan være en felles oppsummering:

- Pkt a): Positivt at kroppsoving utvides, ikke minst fordi en timetallsøkning også øker faren for mer stillesitting.
 Positivt at skoleeiers rett til å fordele timene på de enkelt trinn beholdes. Lokal tilpasning er også en del av tilpasset opplæring.
- Pkt c): Sett på bakgrunn av behov for tilpasning, lokale forutsetninger og muligheter til konkretisering av innhold i læringsplakaten (eks pkt 4 om demokratisk deltakelse) mener vi det er uheldig å fjerne timer til frie aktiviteter og skolens og elevens valg. Det bør henstilles til departementet om å avsette en pott til lokale aktiviteter.

2.2 Om ungdomstrinnet

2.2.1 Om programfag

Departementets forslag nr. 5:

- a) Timetallet for 2. fremmedspråk fastsettes til 304 timer.
- b) Timetallet for programfag fastsettes til 180 timer. Timer til programfag frigjøres ved at naturfag, samfunnsfag, engelsk og KRL hver reduseres med 38 timer på ungdomstrinnet mot tilsvarende styrking på barnetrinnet. Kunst og håndverk reduseres med 28 timer og styrkes tilsvarende på barnetrinnet.
- c) *Skolens og elevenes valg* går ut.

Følgende oppsummering kan kort gis:

- Pkt a) Støttes. En kommune understreker behovet for at faget får en praktisk tilnærming.
- Pkt b) De som uttaler seg, er positive til programfag og egen timeramme for dette, men peker på uvissheten rundt økonomi og organisering. En kommune peker også på at de ikke ser det som en styrking av fag å flytte timer fra ungdomstrinnet til barnetrinnet
- Pkt c) Her kan en vise til kommentar under forslaget til 4 b). I tillegg kan kommentarene summeres ved følgende kommentar:

Vi ønsker å beholde skolens og elevens valg som gir muligheter til fleksibilitet og tilpasninger utover programfag knyttet til videregående opplæring.

2.3 Elever i grunnskolen som følger læreplan i tegnspråk

Det er ingen kommentarer til forslag 6.

3 BESTEMMELSER OM VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Det er kun fylkeskommunen som har uttalt seg om forslagene under 3.

3.1 Om studieforbereende utdanningsprogrammer

3.1.1 Fellesfagene

Departementets forslag nr. 7:

Elevene skal ha et felles grunnlag for generell studiekompetanse og dermed et felles utgangspunkt for inntak til universitet og høyskoler. Alle studieforbereende utdanningsprogrammer skal derfor ha samme fag- og timefordeling for fellesfagene:

- Matematikk økes med 3 uketimer i Vg2, slik at faget får til sammen 8 uketimer.
- Geografi innføres som nytt fellesfag med 2 uketimer i utdanningsprogram for idrettsfag og utdanningsprogram for musikk, dans og drama.
- Eldre og nyere historie utgår og erstattes med et nytt historiefag på 6 uketimer. Dette innføres som obligatorisk fellesfag for alle studieforbereende utdanningsprogrammer.

- Faget økonomi og informasjonsbehandling utgår som eget fag.
- Økonomidelen i faget økonomi og informasjonsbehandling overføres til samfunnsfag, som utvides fra 2 til 3 uketimer i Vg2.
- Bedriftsøkonomi utgår som fellesfag og blir nytt programfag i programområdet for samfunns- og økonomifag i studiespesialiserende utdanningsprogram.
- 2. og 3. fremmedspråk gis samme timetall uavhengig av om eleven fortsetter med faget fra grunnskolen eller begynner med nytt fremmedspråk³.
- Krav om 3 uketimer studieretningsfag i språk for elever på allmennfaglig retning i studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag utgår.
- Kroppsøving utgår som fellesfag i utdanningsprogram for musikk, dans og drama, men skal inngå i programfag i utdanningsprogrammet. Utdanningsprogram for idrettsfag og utdanningsprogram for musikk, dans og drama får slik samme struktur.

Fylkesrådmannen slutter seg til departementets forslag når det gjelder å styrke grunnlaget for generell studiekompetanse. Fylkeskommunen vil dessuten anføre at kunnskaps- og ferdighetsnivået innen IKT og økonomifaget må sikres gjennom klare kompetansemål i de fagene hvor IKT og økonomi integreres.

3.1.2 Programfag og valgfrie programfag

Departementets forslag nr. 8:

- a) Programfag har tilhørighet til ett bestemt programområde. Minste samlede omfang for et programfag er 10 uketimer. Øvre grense for et programfag settes til 20 uketimer.
- b) Elevene skal velge ett programområde innenfor det utdanningsprogrammet de har valgt. Elevene skal ha minimum to ulike fag fra valgt programområde. Hvert fag skal ha et omfang på minst 10 uketimer.
- c) I programområder med 30 uketimer per år er kravet at elevene skal bruke minimum 20 uketimer over 3 år til programfag innenfor det programområdet de har valgt. Øvrige timer (10 uketimer over 3 år) kan brukes til valg av programfag (valgfrie programfag) både fra eget programområde og fra andre studieforbereende utdanningsprogrammer.
- d) I programområder med 35 uketimer per år er kravet at elevene skal bruke minimum 30 uketimer over 3 år til programfag innenfor det programområdet de har valgt. Øvrige timer (15 uketimer over 3 år) kan brukes til valg av programfag (valgfrie programfag) både fra eget programområde og fra andre studieforbereende utdanningsprogrammer.
- e) Elever i de studieforbereende utdanningsprogrammene kan velge valgfrie programfag fra alle studieforbereende utdanningsprogram så lenge elevene oppfyller krav til spesialisering/fordypning.

Fylkeskommunen slutter seg til departementets forslag, men vil samtidig henstille departementet om å vurdere om ikke geografi og samfunnsfag bør flyttes til Vg1.

3.2 Om yrkesfaglige utdanningsprogram

3.2.1 Fellesfagene

Departementets forslag nr. 9:

Fellesfaget engelsk og fellesfaget samfunnsfag utvides hver med én uketimer i Vg2.

³ Elevene kan velge et nytt fremmedspråk når de starter i videregående opplæring eller velge å fortsette med det de valgte på ungdomstrinnet. Dersom de velger nytt fremmedspråk, må de velge et annet språk enn det de valgte på ungdomstrinnet.

Fylkeskommunen støtter utvidelsen i timetallet for fellesfagene engelsk og samfunnsfag og slutter seg til begrunnelsen.

3.2.2 Felles programfag

Departementets forslag nr. 10:

- a) Hvert felles programfag skal ha minimum 10 uketimer.
- b) Elevene skal kunne bruke *prosjekt til fordypning*⁴ til å arbeide med ønsket lærefag eller til andre lærefag de ønsker å gjøre seg kjent med innen utdanningsprogrammet. For elever som ønsker generell studiekompetanse, kan timene til *prosjekt til fordypning* brukes til fellesfag.

Fylkeskommunen mener at forslaget legger godt til rette for en mer fleksibel yrkesopplæring enn i dag selv om mye enda ikke synes tilstrekkelig avklart når det gjelder den endelige fagsammensetningen i yrkesopplæringen, og selv om både skoleeier, skolene og næringslivet vil bli stilt overfor store utfordringer når det gjelder å få til den fleksibiliteten som reformen legger opp til.

3.2.3 Påbygging til generell studiekompetanse(Vg3)

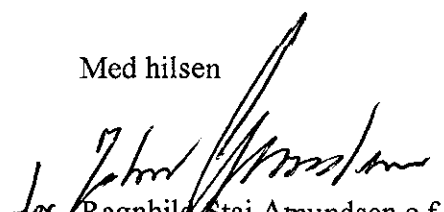
Departementets forslag nr. 11:

- a) For å få tilstrekkelig tid til matematikk og 2. fremmedspråk i Vg3 påbygging, går timer til kroppsøving og timer til valg ut.

Fylkeskommunen mener at den fysiske fostringen bør styrkes i et samfunn hvor kroppslig arbeid og annen form for fysisk aktivitet avtar. På dette grunnlaget vil fylkeskommunen ikke støtte at timer til kroppsøving går ut, men vil henstille til departementet å utvide timerammen for 3. påbyggingsår fra 30 til 32 uketimer for å få plass til faget kroppsøving.

Fylkesmannen i Østfold har med dette gitt en samlet oppsummering av innkomne uttalelser fra høringsinstansene i Østfold.

Med hilsen

for Ragnhild Stai Amundsen e.f.
utdanningsdirektør

Trine Lise Heilmann
rådgiver

Saksbehandler: Dag Løken

⁴Prosjekt til fordypning kan ha følgende omfang:

I Vg1: inntil 20 prosent av det samlede uketimetallet (ca. 7 uketimer)

I Vg2: inntil 30 prosent av det samlede uketimetallet (ca. 10 uketimer)